D. Sebald Branden / Mathematici zu Bern im Schweitzerland.

Propheceyung vnd wunderbahre Weissagungen / von allerley vor niemaln erhörten Veränderungen / vnd Zufällen / aller Hohen vnd Nidern Stände deß H. Römischen Reichs / welche sich von dem Jahr Christi 1605. biß auff das Jahr 1623. in der gantzen Christenheit zutragen vnd vnfehlbarlich begeben werden.

Insonderheit aber den grausamen Eynfall vnd endlichen Vntergang deß Türckischen Tyrannen / deßgleichen auch die verenderung deß Römischen Keyserthumbs vnd Königreich Böhmens betreffend.

Jetzund vor kurtzen Jaren in dem Knauff deß Kirchthurms zu Bern auff Pergament verzeichnet / gefunden / vnd weil vorgehendes verflossen / dieses hinderstellige menniglichen zur Nachrichtung publicirt.

M. D. CVIII.

Erstlichen Gedruckt zu Bern / durch Johan le Preux.

D. SEBALD BRANDEN

PROPHECEYUNG UND WUNDERBAHRE WEISSAGUNGEN

PROFETIE EN WONDERBARE VOORSPELLINGEN

1 6 0 8

vertaling:

Ruud Muschter
∴

Groningen

muschter@home.nl
www.archive.org

27 juli 2016

INHOUDSOPGAVE

Bronvermelding 4
Het omslag 5
Inleiding van de vertaler 6
Voorwoord 7
Over de Roomse keizerlijke majesteit 8
Over de vorsten in Steyr-Land 9
Over Italië 9
Over de koning in Frankrijk 10
Over Duitsland 10
Koninkrijk Bohemen 11
Beieren 11
Brandenburg 11
Polen 12
Nederland 12
Salzburg 12
Over de religie 12
Tot slot over de Turken 13
Brunswijk 13
Over ziekten 14

BRONVERMELDING

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb11071023_00001.html

HET OMSLAG

D. Sebald Branden, wiskundige te
Bern in Zwitserland.

Profetie en wonderbare voorspellingen over allerlei voorheen nimmer gehoorde veranderingen en gebeurtenissen van alle hoge en nederige standen van het H. Roomse Rijk, die zich vanaf het jaar onze Heren 1605 tot op het jaar 1623 in de gehele christenheid zullen afspelen en onfeilbaar toedragen.

Met name echter de gruwelijke inval en uiteindelijke ondergang
van de Turkse tiran, alsook de verandering van het
Romeinse keizerdom en koninkrijk
Bohemen betreffende.

Thans enkele jaren geleden in de top van de kerktoren te Bern
gevonden, opgetekend op perkament, en aangezien
het voorgaande opgesloten was, dit achterstallige
voornamelijk ter berichtgeving gepubliceerd.

M.D. CVIII.

Voor het eerste gedrukt te Bern, door Johanis
Preuz.

INLEIDING VAN DE VERTALER

Het gaat in dit zeer kleine en curieuze werkje om een merkwaardige combinatie van voorspellingen, de ondergang van het Heilige Roomse Rijk, de ondergang van de Turkse tiran, en het uitbreken van de pest.

De auteur laat doorschemeren, dat zijn wiskundige kennis hem in staat heeft gesteld de bewuste voorspellingen te doen.

Het andere waarmee dit geschrift mij trof, was de verbijsterende manier waarop het door de Bayerische Staatsbibliothek gescand werd. Onbegrijpelijk hoe men het uiteindelijk in het archief heeft gezet. De opbouw van de scan is namelijk als volgt: Omslag, blanco pagina, en dan de pagina's 1, 2, 3, 4, 3, 4, 5, 6, 5, 6, 7, en 7. Gelukkig vermelden dit soort werken aan het eind van iedere pagina het eerste woord van de daaropvolgende pagina, anders was het niet mogelijk geweest de tekst correct te vertalen.

De titel spreekt over "Propheceyung", doch verderop ook over "Propheceyungen".

Zoals gebruikelijk is, in dit soort voorspellingen uit die tijd, doet de auteur een beroep op God, en maant hij zijn lezers tot boetedoening om de voorspelde ellende af te wenden.

Ruud Muschter

VOORWOORD

D. Sebald Branden
Profetieën en voorspellingen over allerlei grote veranderingen in het H. Roomse Rijk en de ondergang van de Turkse tiran.
Voorwoord.

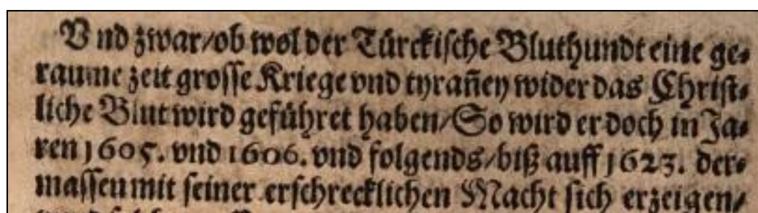
Toen ik, goedgunstige, beste lezer, door een wonderbaarlijke lotsbestemming van de Almachtige uit ware wiskundige kunsten en beginselen meermalen volkomen de ellendige, trieste toestand en verwoesting van de Duitse natie van mijn geliefde vaderland gewaarwerd, die zich voornamelijk in de toekomstige jaren 1607 tot aan het jaar 1623 zullen manifesteren - en zag met welk een grote, verschrikkelijke tiran, woede, geploeter, branden, roven en moorden de Turkse bloedhond en erfvijand de christenheid zal bedrukken en verwoesten, echter uiteindelijk door Gods wonderbare beschikking en macht door onze christelijke keizer onderdrukt en gans zal worden uitgeroeid -, heb ik het niet kunnen nalaten, deze beide aangeduide en ook andere belangrijke, gruwelijke, verschrikkelijke veranderingen en verwoestingen van het Duitse land aan eenieder zo goed mogelijk te willen optekenen en beschrijven, waarvan het mijn troostrijke verwachting is, dat dit de christelijke harten die mijn welgemeende arbeid zien en lezen, in het gemoed en hart zal treffen; zij God de Almachtige met ijverig gebed en vergankelijke boete in de tuchtroede vallen; en aldus het op komst zijnde ongeluk en de straf afwenden.

God de Almachtige moge onze verduisterde en verstopte harten door de kracht van zijn Heilige Geest genadiglijk verlich-ten, opdat wij deze aldus naleven, en ooit met Christus in eeuwige vreugde de hemelse rust mogen bezitten. Amen.

Over de Roomse keizerlijke majesteit.

Persoon, regering en opvolging
in het Rijk.

In deze profetie en voorspelling van de toekomstige toestand van ons geliefde vaderland, willen wij allereerst het begin van de Roomse keizerlijke majesteit, de persoon, het ambt, de regering en opvolging in het Rijk behandelen, die beslist het opperste hoofd en de monarch der wereld, de aanvoerder en voorvechter van de gehele christenheid is, en zich ook in toekomstige droefenis van het vaderland een ware held zal betonen.

Vnd zwar/ob wol der Türckische Bluthundt eine ge-
raume zeit grosse Kriege vnd tyrañey wider das Christ-
liche Blut wird geführet haben/So wird er doch in Ja-
ren 1605. vnd 1606. vnd folgends/biß auff 1623. der-
massen mit seiner erschrecklichen Macht sich erzeigen/

En hoewel de Turkse bloedhond geruime tijd grote oorlogen en tirannie jegens het christelijke bloed zal hebben gevoerd, zal hij toch in de jaren 1605 en 1606 en volgende, tot aan 1623, dermate zijn verschrikkelijke macht tonen en zulke grote, gruwelijke invallen in geheel Hongarije doen, dat hij vele duizenden zielen jammerlijk zal wegvoeren; sterke, voorname vestingen, steden en grenshuizen zal innemen; en aldus de christenheid tot het uiterste brengen. Toch zal het vervolgens tot een bedrieglijke vrede komen. Hiertoe zullen er ook nog grote en verschrikkelijke aardbevingen[1] en andere tekenen en verschrikkingen komen. Ook een grote afvalligheid van de

[1] Dit zou dan de aardbevingen van 1619 en 1629 moeten betreffen. Zie: http://nl.earthquake-report.com/2014/05/04/important-historic-earthquakes-in-germany/.

Roomse keizer als koning van die oorden, waardoor hij in een dusdanige zwaarmoedigheid en treurigheid zal geraken, dat hij daardoor zijn leven er bij zal verspelen.

Een van zijn broeders zal de moed hebben hem te steunen[2], doch naar mijn mening met geringe voortgang, en vreemde vorsten zouden zich in hun landen kunnen nestelen.

Over de vorsten in Steyr-Land[3].

Aan degenen in Steyr-Land die nog in leven zijn, zal eveneens in deze tijd totaal ongeluk worden gebrouwen, en de Turk zal hen zeer hevig vervolgen en hun landen verwoesten.

Over Italië.

Italië zal in deze jaren na de dood van de paus[4] en de keizer aan een dusdanig groot lawaai, oproer, wurgen en moorden onderworpen zijn, dat waar de koningen in Spanje en Frankrijk zich niet als bemiddelaars zullen opwerpen, de Italiaanse adel geheel opgeruimd en uitgeroeid zal worden. Doch na de keuze van een nieuwe paus zal hij[5] weer tot rust worden gebracht.

Met name echter zullen de gestalte van de paus, de praktijken en bloeddorstige aanslagen op de vorsten van het Heilige Rijk dan pas goed openbaar worden.

---

[2] “zufolgen”. Heeft vele betekenissen. Mogelijk ook: ‘(op) te volgen’.

[3] “Stey”. Vertaling onzeker, doch het zal het Oostenrijkse district betreffen.

[4] Dit zal dan Paulus V, en hooguit nog Gregorius XV kunnen betref-fen.

[5] De adel.

Ondertussen echter zullen de hertog van Parma[6] en andere Italiaanse vorsten acht moeten slaan op zichzelf en hun land, opdat zij niet door de paus onderdrukt en onder de voet gelopen worden.

Over de koning in Frankrijk.

In Frankrijk zal alles bij het leven van deze koning juist en goed toegaan. Ook zal deze koning zich hogelijk om het Duitse keizerdom bekommeren, waartoe hem dan ook diverse Duitse vorsten behulpzaam zullen zijn. En daar eveneens de Nederlanders hem grote hulp daartoe zullen aanbieden, zal iedere aanslag derhalve vergeefs en voor niets zijn.

Verder zullen er in Frankrijk grote aardbevingen te bespeuren zijn[7], alsook op diverse plekken als Bazel, Zürich, Bern, Straatsburg en nog andere oorden van Duitsland.

Over Duitsland.

Duitsland zal inmiddels, voordat er een nieuwe keizer wordt gekozen, in groot gevaar verkeren. De keurvorsten zullen het wegens de keuze oneens worden. De geestelijken zullen eensdeels in Frankrijk, deels in Beieren, deels Oostenrijk kiezen. Daarentegen de wereldlijken deels Denemarken, deels Saksen voorstellen. Mocht een van hen echter daartoe komen, geschiedt dat niet zonder groot bloedvergieten.

---

[6] Dit kan Ranuccio I Farnese betreffen. In elk geval heeft deze vele van zijn tegenstanders laten ombrengen.

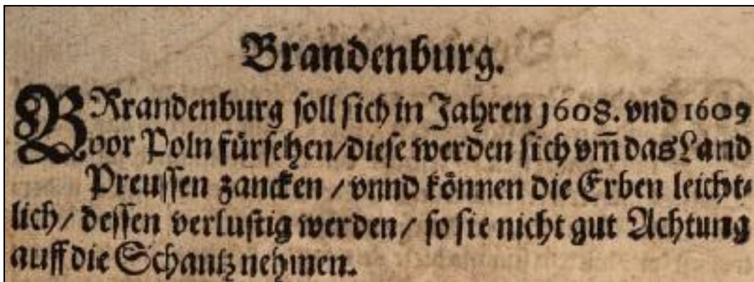
[7] Dit zouden dan de bevingen van 1618 en 1644 moeten zijn.

Koninkrijk Bohemen.

Om de kroon van Bohemen zullen Saksen, Oostenrijk en Beieren strijden, waardoor groot bloedvergieten plaatsvindt. De overhand zal echter bij Saksen blijven.

Beieren.

Beieren zal de religie veranderen. Ook zal de in de as gelegde haat en vijandschap tussen de Palts en Beieren wederom tot een groot vuur worden, tot zij een nieuwe keizer na een bloedige slag zullen verdragen.

Brandenburg.

BRandenburg soll sich in Jahren 1608. vnd 1609 vor Poln fürsehen/diese werden sich vm̃ das Land Preussen zancken/vnnd können die Erben leichtlich/dessen verlustig werden/so sie nicht gut Achtung auff die Schantz nehmen.

Brandenburg.

Brandenburg moet in de jaren 1608 en 1609 oppassen voor Polen. Ze zullen ruziën om het land Pruisen. De erven kunnen het gemakkelijk kwijtraken, wanneer zij niet goed aandacht besteden aan de Schansen[8].

[8] Diverse gebieden in Duitsland dragen die naam.

Polen.

De koning zal de ontrouw van zijn landsstanden hogelijk ervaren, tegen een grote prijs en groot sterven.

Nederland.

Tussen Nederland en Spanje zal een nieuwe keizer vrede stichten, die niettemin wegens bedrog van de Spanjaarden en hun begeerte om te heersen spoedig zal worden verstoord. Doch de Spaanse ontrouw zal gestopt worden, waarover iedereen zich zal verwonderen. Dit zal geschieden door de Turken en Aziatische volkeren rond het jaar 1623.

Salzburg.

Rond het jaar 1611 zal Salzburg vreemde gasten hebben, die met roof, branden en moorden de schat van St.-Rupert[9] uitputten, en domheren en landheren tot armoede brengen. De nieuwe keizer en Beieren zullen zijn redding worden.

Over de religie.

Met de nieuwe keizer zal het bestuur[10] in politiek[11] en Kerk veranderen. Veel standen zullen het pausdom afwerpen. Jezuïeten en bedelmonniken zullen uit Duitsland worden verdreven. Oostenrijk zal in de religie wederom lucht krijgen. De Augs-

[9] St.-Rupert von Salzburg, beschermheilige van het gebied.
[10] “Regiment”.
[11] “Policeyen”.

burgse Confessie[12] zal onverhinderd voortgezet worden. Kortom, deze tijd zal vooral in het jaar 1611 verafschuwd worden door de Roomse Stoel, de jezuïeten en München[13], hoewel de paus zich vergeefs zal inspannen om ze te beschermen. Opper-Beieren en Neder-Beieren zullen eveneens vernedering ervaren.

Tot slot over de Turken.

Rond het jaar 1615 en 1616 zal de Turk[14] met legermacht en ontelbare verzamelde volkeren vanuit Hongarije naar Duitsland, Steyr, Kärnten en Crain[15] gaan, ook het Sloweense[16] land verwoesten en verderven, en tot in Opper-Oostenrijk komen. Daar zal hem de nieuwe Roomse keizer met grote legermacht verslaan[17] en het geliefde vaderland de eerdere vrijheid verschaffen.

Brunswijk.

In toekomstige jaren zal ook de stad Brunswijk zeer te vrezen hebben, wegens grote onwil en toorn van zijn landsvorsten, en dan zal de oude strijd en verwarring der stad met de vorst wederom plaatsvinden. En hoewel de stad zich een geruime tijd

---

[12] Het betreft de ‘Confessio Augustana’ of ‘Augsburgse Belijdenis’. Opgesteld vóór 1530.

[13] In 1609, dus twee jaar eerder, werd aldaar de ‘Katholische Liga’ opgericht.

[14] Dat moet dan de toekomstige Turkse heerser Ahmed I zijn.

[15] Alle drie gelegen in Oostenrijk.

[16] “windtsche”.

[17] Van deze voorspelling is niet veel uitgekomen. Feitelijk werden de Turken namelijk pas in 1664 verslagen, bij de Slag bij Szentgotthárd. Maar er was ook nog een ‘Beleg van Wenen’ voor nodig, in 1683, om ze nogmaals te verslaan.

door vreemde hulp hoogmoedig zal verzetten, zal uiteindelijk toch het gerechte oordeel van God (dat geen hoogmoed, afvalligheid en tegenspraak tegen de gevestigde overheid ongestraft laat) aanbreken, en het witte roosje[18] de brutale, ongehoorzame leeuw onder zijn macht brengen.

Over ziekten.

Ook zal in de jaren 1606 en de drie volgende, een gruwelijk, pestilentieus sterven overal toeslaan[19], waardoor ganse steden en dorpen verdorven zullen worden. Dit zal grotendeels in de jaren 1608 en 1609 door het ganse Duitse land heen plaatsvinden. Moge God alles ten beste keren. Amen.

---

[18] Luther over de zogenaamde ‘Lutherroos’: “Een merkteken van mijn theologie. Het begint met een zwart kruis in het hart dat zijn natuurlijke kleur heeft, zodat ik mijzelf eraan herinner dat het geloof in de gekruisigde ons zalig maakt. Want als men gelooft vanuit het hart, zal men gered worden. Het hart zal in het midden van een witte roos geplaatst worden, om aan te geven dat geloof vreugde, troost en vrede geeft. Daarom moet de roos wit zijn en niet rood, want wit is de kleur van de geesten en van alle engelen”, et cetera. In zijn brief aan Lazar Spengler in Nürnberg, 1530.

[19] De enige pestepidemie van zo’n omvang vond echter pas van 1629 tot 1644 plaats, en in Brunswijk zelf van 1657 tot 1658.